

Forfatter: Bang, Herman

Titel: Udrag fra Stuk (Danske Klassikere)

Citation: Bang, Herman: "Stuk", i Bang, Herman: *Stuk*, udg. af Paul Nørreslet , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1987, s. 295. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-bang07val-shoot-idm140472353966704/facsimile.pdf> (tilgået 11. april 2024)

Anvendt udgave: Stuk

Bredgade, sandsynligvis cafeen på nuværende Bronnum's plads, med udsgang til d'Angleterre. – *Jardinieren*: blomsterskål, et makartisk arrangement – *Kotillon(s)-Par*: et bals sidste, balkortfri, kontradans (se også nt. 93). – *mørk Gade*: formentlig Tordenskjoldsgade.

- 130 *Mamelukkerne*: lange, lose, vide benklædeben med blonder.
131 *Jylland*: Gustav Esmann boede som 9-13-årig i Viborg. – *Højær værdighed*: titel for biskopper og provster, alm. præster var kun velerværdigheder. – *i hele Huset*: dette og andre steder peger på et enfamiliehus ved den østre ende af Sortedamssøen; Bang kom som ung student hos en faste i et sådant hus. Dette sted og det nærliggende «ved Volden» udgør en enklave udenfor bogens øvrige ruter.
132 *Vindag*: æg uden skal eller ubefrugtet æg. – *«Hjemme»*: barndomshjemmet, evt. stadig generalindens hjem, er ikke stedligt angivet. – *Badekammerdør*: Er det en slags gemmehæl eller en «straf», når han har været for dristig? Under alle omstændigheder barnhøjt. – *Gaarden i Blekinge*: vist ikke den egentlige gård, der synes solgt (jfr. Esmanns novelle), men et landsted; Sverrig-islætten kan også stamme fra novellen, og begge dele måske fra den nu ukendte societyaffære, der skal have ligget bag.
133 *Severostachni*: lille by i Bulgarien; Bang havde ellers fra Prag bedt mellemanden Julius Schiødt om et saare vanskeligt navn fra *Asien*. – *en sen Labansalder*: «Sen» er i nærværende udgave indsat efter manuskriptet (hvor det utydeligt skrevne ord kan læses sådan) i stedet for de tydeligere trykte udgavers «sen». – *Adolf* ... *Froken Hansen*. Ernst Bojesen er nu som model udskiftet med Benedikt Salomon, bogtrykker og medforlægger sammen med Riemenschneider, bla af *Vor Tid*; frk. Hs model var en dygtig og nydelig bogholderske i den virksomhed (Peter Nansen: *Mitt Forfatterdebut*, Politiken 2.5.1917).
134 *Næsen*: stor næse var fast jodesymbol. – *Patti*: Adelma P. (1843-1919), verdensberømt Ital. soprano. – *Nattergal*: alhas (s. 190) den »belgiske Nattergal« *Dyna Beymer*; der kan være et, meget tildækket, modelforhold til den svenske Christina Nilsson (f. 1843), om hvem Bang 20.9.1885 skriver til Nansen: »Det med Nilsons mange Hylængster mig hdt. For øtte, nei, ni Aar siden skrev alle Bladene, at hun var gammel« (*Vandreuar* s. 148).
135 *Pylades*: [pylades]; i de gr. heltesagn ham, der ledsagede Orestes på dens farefulde færd. – *en Benjamin*: efter Jakob og Rakels yngste son, yngste medlemme. – *Filialdirektørene*: jfr. nt. 22. – *Halvaarsmode*: nemlig op til terminerne, her 11.12. – *pretentiose*: fordringsfulde, indbudske. – *Satyrer*: sanselige livsglade demoniske skovvæsener (gr. mytologi). – *Brun-nell/stovler*: fr. [brynæll], tæt kipret stof til skafter i fodtoj.
136 *Shirting*: tætvævet bomuldsstof
140 *Familien Gravesen*: bolig- og familiemæssigt har Gr. ikke (ungkarlen) Wille som model (jfr. nt. 39), snarere Andreas Schou, der huserede med kone og fire børn i et hus på Tårnborgvej. Det er imidlertid Kartoffelrækkehuset (el. et tilsvarende på Olufsvej), læseren skal forestille sig umuligt.

der det flg. (jfr. Olav Harsløf og Anne Rossell: *Kartoffelrækkerne* (1987), hvor (s. 57ff) et stykke af Gravesens *Bal* citeres). – *Visedigter*: Bangs voldsomme aversion mod studentforeningsvisedigtere skyldtes formentlig hans værste plageånd af alle (dels i foreningen, dels og værst i *Punch* fra nummer til nummer i mange år): *Ferdinand Bauditz* (f. 1846). – *op og ned ad Trappen*: byggeforeningshusene har tre små etager, hvorfor trapperne benyttes flittigt; det følgende kædeløberi (s. 149) har Bang overført fra Ferslewernes rummelige bohig, hvor han selv havde fort an i denne selskabelige aktivitet (*Journalistaar* s. 72).

- 141 *Lejetjener*: i 1883 en virkelig erhvervsgruppe, 77 registrerede til den lille by (i 1986 44 til den fire gange større by). – *næneret*: ødelagt, gjort til ruin. – *Sofaen ud paa Gulvet*: tids typisk møbleringsmåde (jfr. nt. 80). – *Chenilletørklæder*: af stof med blød, ladden tråd, ofte med flettede frynser påsyet.
- 142 *Riskoste*: vifteformede koste af kornsorten durra, på mode.
- 146 *Fordansere fra Foreningen*: Foreningen = Studentforeningen; folk som Gravesens havde ikke «familier» at hente dem fra, og unge piger havde ikke frihed nok til at dyrke herrebekendtskaber.
- 147 med *Ostentation*: tilskuestillende, pralende. – *Aldersgrænsen*: kaptajnens model, Giodesen, faldt som 54-årig 1883 (se nt. 46). – »*Landbrugstidende*«: tillæg til *Nationaltidende*.
- 148 *Landsted*: Tietgen havde sommervilla i Tårbaek og landsted, Strodam, ved Hillerød – *Nibe*: Tietgen begyndte i 1843 som lærling i en manufakturhandel i Odense – *opførende Herre*: fast begreb ved tidens baller (hele fremgangsmåden ved tidens baller er meget oplysende fremstillet i *Haablose Slægter*); hos Ferslewens var det Bang.
- 149 *Kæd gennem Huset*: se nt. 140. – *Redaktør Scheele fra »Dagen«*: Carl S. (se s. 21) svarer til *Dagens Nyheder* redaktør Carl Carstensen, på det tidspunkt 46-årig ungkarl, senere gift med tudligere gift dame; erindret som en smuk, distingveret, ironisk smilende mand, der tumlede sig i det københavnske high life (Angul Hammerich, *Dagens Nyheder* 18.2.1922).
- 150 *skraa Möbler*: klunketidsmøblering.
- 152 *Tyrtæns*: gr. Tyrtæos, spartansk digter, der manede til tapperhed og lydighed mod den bestående statsorden.
- 153 »*Axcellus*«: huset med Centralhotellet og Paraplyen (jfr. nt. 44), alrn. at ungkarle boede på hotel (dog ikke Carstensen).
- 156 *mange Born*: jfr. nt. 34 – *Reparationer*: ikke svarende til Hellig-Hansens forhold.
- 157 *sver og bandte*: hvad Hellig-Hansen netop aldrig gjorde – *Festafienen*: forud for Dagmars første generalprøve, skildret af Bang i *Nationaltidende* 7.3.1883. – *kikkede ned*: Paraplyens senere overtjener har fortalt det samme (P. Chr. Kampmann Arnild: »*Paraplyen*« (1932) s. 122). – *Savoyard-Maal*: dialekt fra Savojen i SØ-Frankrig – *det ævrede Smør*: misforståelse af ævredsmør, dvs. holdbart smør fra efteråret, når koerne gik på ævred, dvs. stubmarker, hvis indhegning var opgivet.